

V.

TIL FORSTAAELSE AF EN VIGTIG UDTALELSE AF H. N. CLAUSEN¹

Ved **Bjørn Kornerup.**

I Fortalen til sit bekendte Skrift »Det evangeliske Kirkelivs Nutid og Fremtid« (1859; 2. Udgave 1878) fortæller *H. N. Clausen*, at han i Vinteren 1858—59 havde gennemgaaet en alvorlig Sygdom, hvorunder »Christus-Troen, saaledes som den er Underbygning og Hjørnesteen for dette Arbejde, er for mig bleven ført igjennem Livets Ildprøve«. Han fortsætter derpaa: »Dengang da jeg i vaandefulde Nætter, i de lange Vintersolhvervs-Nætter, havde med klar og fuld Bevidsthed afsluttet med Livet hernede . . . da denne Livsgjerning laae for mig i al sin Forfængelighed og Svaghed, og Virkeligheden med sine ubarmhjertige Furer sønderskar hvert bedaarende Blendværk: da klyngede min hele Sjel sig ved Evangeliets Trøst, saaledes som den er givet af Herren selv, og der var i min Sjel, med den fulde Følelse af Intethed og Brøst, kun Længsel efter at give mig hen i den albarmhjertige Faderligheds Naade, hvortil Sønnen har aabnet Adgang for hver ydmyg og oprigtig Troende«.

Denne Udtalelse er undertiden blevet mindre rigtigt opfattet, som om den skulde indeholde, at Clausen efter

¹) Som det vil fremgaa af nedenstaaende, bygger denne Meddelelse paa en Samtale med Professor, Dr. theol. J. C. Jacobsen, der før sin Død 10. Septbr. 1948 havde gennemset Manuskriptet og givet sin Tilfaldelse til dets Trykning.

B. K.

at have gennemlevet den nævnte Sygdomsperiode vilde bryde Staven over sin tidligere teologiske Helhedsopfattelse.

I denne Anledning har Professor, Dr. theol. *J. C. Jacobsen* velvilligst meddelt følgende: Professoren mener at kunne erindre, at han en Gang talte herom med H. N. Clausens yngste Datter, Frøken Elisabeth (Betty) Clausen († 1918), med hvem han oftere førte Samtaler om hendes Fader, og at hun da udtalte sig omtrent saaledes: den citerede Udtalelse fra Fortalen til »Evangelisk Kirkeliv« var ikke at opfatte som en Desavouering af Clausens hele tidligere Standpunkt, saaledes at han nu — under Indtrykket af sin Sygdom — skulde have taget Afstand fra dette som »Forfængelighed og Svaghed«, men sigtede til Jordelivets Forfængelighed i det hele, saa at hans Livsgerning, som nu i denne Sygdomstid, hvori han troede, at hans jordiske Tilværelse snart vilde være afsluttet, kom til at staa for ham i hele sin menneskelige Forfængelighed og Svaghed.

Professor Jacobsen tilføjer, at vi til Clausens nævnte Udtalelse, forstaaet paa denne Maade, har et Sidestykke i en Optegnelse af Professor *C. E. Scharling* fra hans senere Aar, meddelt af Sønnen Peter Scharling i dennes Levnedstegning af Faderen¹:

»Naar det engang skeer, at den høirøstede, overdøvende Larm af det Vandfald tier, som Forretninger, Adspredelser, jordiske Bekymringer og Forventninger, Glæde og Frygt lader bruse med uophørlig Voldsomhed omkring os — naar der Intet bliver tilbage i vor Erindring uden det, hvortil vor Sjæl med al sin Inderlighed, al sin Kraft og Kjærlighed har knyttet sig — hvorledes vil det da see ud med os? . . . i klare, bestemte og trøstende, oplivende Skikkelser vil kun det vise sig, som var vort Hjertes kjæreste Tanke. — — Guds frygt, Kjærlighed, Tro, Haab,

¹) Som Indledning til en Udgave af C. E. Scharlings Theologiske Afhandlinger, 1880, S. 111.

dette er Glæde i den hellige Aand. Vi vide det, vi have erfaret det, vi gjentage det for os selv og Andre, og dog — hvor let forsvinde disse himmelske Englestemmer under Larmen og Brusen af det verdslige Livs Vandfald!« Peter Scharling anfører endnu fra Faderens sidste Dagbogsblad af denne Art, der ender i en Betragtning over det hendirundne Liv, dens Slutningsord: »Al min Theologie svin-der bort, og kun i den ene Tanke finder jeg Hvile: Jesus er min Frelser, om jeg i inderlig Tro vil tilegne mig ham. Gud være lovet for Jesu Christi Evangelium!«

Professor Jacobsen minder endvidere om en beslægtet Tankegang i Biskop *Skat Rørdams* Tale ved Biskop Fr. Nielsens Jordefærd 1907 (hans Kirkelige Lejlighedstaler, 1909 S. 167).

Altsaa — slutter Professor Jacobsen — et Omslag i H. N. Clausens Bedømmelse af hans tidligere Virksomhed fremkaldte Sygdommen i Vinteren 1858—59 næppe. En anden Sag er det, at hans teologiske Betragtning i hans senere Aar efterhaanden sluttede sig nærmere til Kirke-læren — vistnok bl. a. under Indflydelse af Svigersønnen Pastor Rudolph Frimodt, til hvem han stod i et hjerte-ligt personligt Forhold, og til hvis stadige Kirkegængere han hørte.

- - -